

Epistola către Filimon

Scrisoarea frumoasă și emoționantă adresată lui Filimon a fost scrisă de Pavel în timpul primei lui întemnițări în Roma, așa cum au fost scrise și scrisorile către Efeseni, Filipeni și Coloseni, și anume la sfârșitul acestei captivități, pe când el avea speranța și așteptarea întemeiată, că în curând el va fi lăsat în libertate (vezi versetul 22 și Filipeni 1.23-25). Această epistolă este o dovadă potrivită despre puterea harului lui Dumnezeu și despre autoritatea și gingășia dragostei, care prin Duhul Sfânt a fost vărsată în inimile noastre.

Onisim era un sclav care fugise, care a înșelat pe stăpânul său ales (versetul 18). Despre un om ca Filimon, despre care Pavel a putut să dea o mărturie așa de bună, nu se poate presupune că el a tratat rău pe supușii lui. Dimpotrivă, din toate rezultă, că atât casa cât și familia lui Filimon erau organizate și conduse în chip creștin. Onisim nu avea nici un motiv să părăsească casa stăpânului său și a fugit numai de teama pedepsei drepte pentru contravenția lui. Numai harul lui Dumnezeu putea să aducă pe un astfel de om la cunoașterea lui Isus, pentru ca începând de acum să fie folositor nu numai pentru Filimon, ci și pentru Adunarea (Biserica) Domnului.

Cât de minunate sunt căile lui Dumnezeu! Ochii lui Dumnezeu privesc la copiii oamenilor. Prin El pașii acestui sclav fugar sunt călăuziți spre Roma; acolo el vine în contact cu Pavel și prin Pavel i se face cunoscut harul lui Dumnezeu în Hristos, se întoarce la Dumnezeu și se reîntoarce acasă ca fiind un copil al lui Dumnezeu, ca un copil preaiubit al apostolului, la stăpânul său, față de care a păcătuit așa de grav. Acolo unde păcatul s-a înmulțit, harul s-a înmulțit și mai mult. Pentru Domnul nu este nimic prea mare. El poate zdrobi inima cea mai împietrită și să aducă înapoi pe cel rătăcit.

Dar nu numai aceasta. Harul lui Dumnezeu se revelează și în aceea, că aceste împrejurări au oferit ocazia să se scrie această epistolă inspirată. Adunarea (Biserica) este înviorată și întărită prin prezentarea acestui har. Ce Dumnezeu este Dumnezeul nostru! Cât de minunat este să-L cunoști și să savurezi și să admiri harul Său! Și ce cuvânt este Cuvântul Său! El ne eliberează de lume și gândurile ei și simțămintele ei și ne conduce la practicarea unei dragoste care ne înalță mai presus de toate câte sunt aici pe pământ.

În această epistolă ne întâmpină strălucind dragostea divină, care a fost turnată în inimile noastre, în toată frumusețea și gingășia ei. Cât de intim legat cu bogatul Filimon se simțea Pavel și cu ce simțământ atârna el de sârmanul și disprețuitul Onisim! Amândoi erau cu adevărat scriși în inima lui. Această dragoste pentru Filimon l-a determinat pe apostol să-l roage în modul cel mai gingaș să ierte pe sclavul său fugar și vinovat, să-l primească și apoi să-l lase liber; și acest simțământ intim față de Onisim a fost cauza, că el în cuvintele cele mai mișcătoare a susținut cauza acestuia înaintea stăpânului lui jignit.

Realmente avem aici un exemplu frumos despre felul cum gingășia și puterea dragostei lui Dumnezeu care locuiește în inimă se preocupă cu fiecare detaliu. În mijlocul activității vaste a apostolului și în predicarea adevărurilor veșnice, care constituie baza relației noastre cu

Dumnezeu în Hristos, Pavel se poate preocupa cu lucrurile mici ale vieții zilnice și să scrie despre ele în așa fel că aproape am putea spune: nimic altceva decât aceasta umple sufletul lui. Aceasta ne arată caracterul adevărat al creștinismului și revelează natura lui dumnezeiască. El, cel care face cunoscut cele mai adânci adevăruri și le pune la locul lor potrivit în cercul gândurilor divine, vorbește despre ele ca despre o chestiune cu care el era foarte familiarizat și pe care o face cunoscut ca și cum ar fi un gând al lui propriu, și este totodată, și tocmai prin aceasta, în stare să reveleze toate sentimentele și simțămintele care au fost lucrate prin dragostea divină.

Dar din această scrisoare mai este de învățat încă un principiu important. Sclavia este total împotriva voii lui Dumnezeu. Așa cum poligamia cu privire la căsnicie nu corespunde voii lui Dumnezeu, tot așa sclavia este în totală contradicție cu drepturile personale ale omului, care a fost așezat de Dumnezeu ca stăpân peste animale, dar în nici un caz peste semenii lui. Ambele sunt o urmare a păcatului. Însă ambele au fost tolerate de Dumnezeu în Israel în legământul vechi din cauza împietririi inimii lor, dar care apoi au fost atenuate prin tot felul de prescripții și vârfurile ascuțite au fost înlăturate, așa că urmările lor umilitoare au fost pe cât posibil îndepărtate. Prin creștinism a dispărut atât poligamia cât și sclavia. În Adunarea (Biserica) Domnului totul este readus la ordinea inițială și prin aceasta creștinismul, chiar și acolo unde el a fost primit numai în forma lui exterioară, a adus o schimbare binecuvântată în stările sociale și a dăruit popoarelor fericire nespuse de mare.

Cu toate acestea, această schimbare nu a intervenit deodată. Apostolul a acționat aici cu înțelepciune divină. Un credincios nu avea voie să aibă o a doua soție și tot așa de puțin avea voie să cumpere sclavi. Dar dacă cineva avea mai mult decât o soție, atunci când s-a întors la Dumnezeu, el nu era constrâns să le lase pe toate celelalte – el avea voie să rămână la ele – însă pentru ca să devină vizibil ce era ordinea lui Dumnezeu, un astfel de om nu avea voie să fie pus nici ca bătrân și nici ca diacon. Și dacă un credincios avea un sclav, atunci drepturile lui de proprietate erau recunoscute; de aceea Pavel a trimis pe Onisim înapoi la stăpânul său – însă apoi Filimon trebuia să ierte și să lase liber pe sclavul său, care l-a jignit și i-a făcut nedreptate. Aici ne întâmpină cu strălucirea ei atât înțelepciunea divină cât și dragostea divină.

Însă după aceste remarci generale să privim în liniște puțin detaliile acestei scrisori frumoase.

Versetele 1-15

Introducerea este remarcabilă: „*Pavel, întemnițat al lui Hristos Isus*”, căci în această chestiune el nu a intervenit ca apostol al Domnului; căci atunci el ar fi trebuit să poruncească și Filimon ar fi trebuit să se supună autorității apostolice; însă atunci dragostea nu ar fi ieșit în lumină în felul acesta.

„*Pavel, întemnițat al lui Hristos Isus, și fratele Timotei*” – Timotei, care era la apostol, se unește din inimă cu dorința și rugămintea lui Pavel, - „*către Filimon, cel preaiubit și împreună-lucrător cu noi*” (versetul 1). Era clar cine era cel nedreptățit. Comportarea lui Onisim era de neiertat. De aceea Pavel putea să se adreseze lui Filimon în acest mod cordial.

Și el se adresează nu numai lui Filimon, ci și la soția acestuia – „și către sora Apfia” – căci dacă și aceasta a suferit pe nedrept din cauza nedreptății sclavului, Pavel își dorește ca și ea să aibă parte de arătarea dragostei. În astfel de situații soția este la fel afectată și are parte ca și soțul.

În continuare Pavel se adresează lui „Arhip, împreună ostaș cu noi”, căruia în epistola către Coloseni lasă să i se spună: „Ia seama la slujba pe care ai primit-o în Domnul, ca s-o împlinești!” Și în cele din urmă se adresează adunării, care era în casa lui – „și către adunarea din casa ta” (versetul 2). Toți cei din casa lui Filimon, care cunoșteau pe Domnul și aceia care se strâneau acolo în Numele Său, erau incluși în această chestiune în felul dragostei și părtășiei. Cât de frumos și de potrivit sunt toate acestea. Nu era o chestiune a Adunării, ci o chestiune personală a lui Filimon, și de aceea el este numit mai întâi și scrisoarea este adresată lui; însă este inclus atât Arhip cât și toată adunarea, care era în casa lui, deoarece dragostea creștină ne învață să ne interesăm de tot ce privește un mădular al Adunării (Bisericii), și să împărtășim cu el bucuria și necazul.

După aceea Pavel se adresează direct lui Filimon și dă o mărturie minunată despre felul lui de gândire creștin. „Mulțumesc Dumnezeului meu, amintindu-mi întotdeauna de tine în rugăciunile mele, pentru că am auzit de dragostea ta și de credința pe care o ai față de Domnul Isus și față de toți sfinții, astfel încât comuniunea ta în credință să lucreze pentru cunoașterea oricărui bine care este în noi cu privire la Hristos Pentru că avem mare recunoștință și mângâiere datorită dragostei tale, frate, fiindcă inimile sfinților au fost înviorate prin tine.” (versetele 4-7). Ce mărturie minunată! Filimon nu era numai un credincios, ci și un bărbat al credinței, un tată în Hristos. Dragostea lui Dumnezeu, care a fost turnată în inima lui prin Duhul Sfânt, a devenit activă în el în chip minunat, așa că inimile sfinților au fost înviorate prin el și prin aceasta Pavel s-a bucurat și a fost mângâiat.

Este clar că un astfel de bărbat era un părinte bun al casei și un stăpân bun, și de la un astfel de om era de așteptat să arate felul de gândire creștin și în această chestiune, despre care Pavel scria. El putea dovedi prin aceasta că iubea cu adevărat pe toți sfinții și în felul acesta va contribui mai mult spre bucuria, mângâierea și învierea lui Pavel și a tuturor celorlalți.

Și când Pavel vrea să prezinte lui Filimon chestiunea care îl interesa, atunci el pune pe prim plan faptul că el nu vine ca apostol, ca să-i poruncească, ci ca unul care roagă, a cărui inimă s-ar bucura și s-ar învia prin împlinirea rugăminții lui. „De aceea, având multă îndrăzneală în Hristos să-ți poruncesc ce se cuvine, datorită dragostei, mai degrabă te rog” (versetele 8-9). Și apoi el adaugă tot felul de motive imperioase: „așa cum sunt, bătrânul Pavel, iar acum și întemnițat al lui Isus Hristos”. Nu trebuiau cuvintele acestea să aibă o influență mare asupra inimii lui Filimon? Să poată el refuza ceva unui prieten vechi și unui întemnițat al lui Hristos? Nu, cu câtă plăcere ar face el un serviciu lui Pavel, și, prin aceea că el a pregătit o bucurie celui întemnițat, lanțurile lui vor fi ușurate.

Dar mai era și un alt motiv, mai puternic, pe care Pavel l-a prezentat. „Te rog pentru copilul meu, pe care l-am născut în lanțurile mele” (versetul 10). Dacă Filimon iubea pe Pavel, atunci el va iubi și pe copilul lui; și Onisim era un copil. El îl numește copilul său tot așa de categoric cum numește pe Timotei și pe Tit; da, el îl iubea cu toată inima, căci îl născuse în lanțurile lui.

Ne putem bine imagina cât de mult se simțea Pavel legat cu Onisim. Nu numai că Dumnezeu S-a îndurat în chip minunat de el, ci l-a făcut să fie mângâiere și înviorare pentru apostol în închisoarea sa și l-a făcut destoinic pentru lucrarea Sa, așa că în continuare el trebuia să fie spre onoarea Numelui Său: ‚Onisim’ înseamnă ‚folositor’. Dacă ținem seama de aceasta, atunci vedem cât de frumoasă este comportarea lui Pavel. În loc să-l țină pe Onisim la sine și să se folosească de autoritatea sa apostolică, el recunoaște drepturile lezate ale lui Filimon și îi trimite înapoi pe sclavul său, dar cu rugămintea arzătoare, ca Filimon să arate dragostea sa creștină, prin aceea că îl va ierta pe Onisim și îl va lăsa liber, și prin aceasta inima lui Pavel trebuia să se învioneze. El exprimă aceasta într-un mod mișcător: *„Te rog pentru copilul meu, pe care l-am născut în lanțurile mele, pentru Onisim, odinioară nefolositor ție, dar acum folositor și ție și mie, pe care ți l-am trimis înapoi: pe el primește-l, care este inima mea, pe care eu voiam să-l țin la mine, ca să-mi slujească în locul tău în lanțurile Evangheliei; dar n-am dorit să fac nimic fără învoirea ta, pentru ca binele tău să nu fie ca de silă, ci de bunăvoie”* (versetele 10-14).

De la Filimon, prin ale cărui dovezi de dragoste inimile sfinților au fost înviorate, nu era altceva de așteptat, decât ca el să slujească cu plăcere și lui Pavel; și cât de mult trebuie să fi fost el impresionat de acest altruism al apostolului, care cu mare plăcere l-ar fi ținut pe Onisim la sine, pentru ca acesta să-i slujească în locul lui Filimon, dar nu a făcut aceasta, deoarece nu voia să abuzeze de autoritatea sa apostolică și voia să fie servit de Filimon numai din dragoste de bună voie. Dumnezeu iubește pe unul care dă cu plăcere; și de aceea bunătatea lui Filimon nu trebuia să fie din constrângere, ci de bună voie.

Pavel completează aceasta prin cuvintele următoare: *„Pentru că, poate pentru aceasta s-a despărțit de tine pentru un timp, ca să-l ai pentru totdeauna; de acum nu ca rob, ci mai presus de rob, ca frate preaiubit, mai ales pentru mine și cu atât mai mult pentru tine, și în carne și în Domnul.”* (versetele 15-16). O intervenție mai bună în favoarea lui Onisim nu se găsea, a cărui revenire putea da naștere la sentimentele cele mai dureroase, și care potrivit legii era așa de vinovat, că stăpânul lui ar fi fost deplin îndreptățit, dacă ar fi folosit cele mai severe măsuri. Însă harul lui Dumnezeu, care arată păcatul în toată oroarea lui, schimbă totul, deoarece el toarnă dragostea lui Dumnezeu în inimile noastre, prin care noi înșine suntem îmbrăcați, schimbați și salvați. Onisim a păcătuit în toate privințele și a meritat pedeapsa. Dar el a fost salvat prin harul lui Dumnezeu; el a devenit un copil al lui Dumnezeu; el aparținea familiei sfinte și de aceea a devenit un frate preaiubit al lui Pavel și al lui Filimon. Această legătură, făcută prin har, trebuia să trezească sentimentele cele mai gingașe de simpatie și dragoste și să facă să fie uitat tot ce a fost în trecut. Cine a avut parte de harul îndurător al lui Dumnezeu, acela se bucură de arătarea acestui har la alții. Duhul fariseismului este îndepărtat. În loc să condamni pe cel vinovat, te simți atras spre el, deoarece harul lui Dumnezeu, care ne-a mântuit și eliberat, s-a arătat așa de măreț în el. Prin har totul se schimbă. El este nu numai puternic, ca să zdrobească inima cea mai împietrită, să aducă înapoi pe cel mai rătăcit și să convingă de vina proprie și să-l conducă la mărturisirea ei chiar și pe cel care se consideră drept, ci biruie antipatia pe care o poți avea împotriva altora. Ceea ce la oameni este imposibil, este posibil la Dumnezeu.

Cu toate că acestea erau desăvârșit de suficiente ca să-l determine pe Filimon să primească pe sclavul său cu dragoste și bucurie, Pavel dorește să înlăture tot ce ar putea sta în calea unei primiri bune și de aceea spune: *„dacă te-a nedreptățit cu ceva sau îți datorează ceva, pune aceasta în contul meu. Eu, Pavel, am scris cu propria mea mână: eu voi plăti; ca să nu-ți spun că și tu îmi ești dator”* (versetele 18-19). Ce purtare de grijă pentru Onisim! Ce înțelepciune față de Filimon! Dreptul lui asupra lui Onisim este acordat în orice privință; dar

totodată se îndreaptă din nou, dar cu cea mai mare delicatețe, atenția spre obligația lui Filimon față de Pavel. El îi era dator nu numai pentru slujba aceasta, ci el însuși îi era dator. Atâta timp cât el însuși nu s-a dat, datoria lui de dragoste față de apostol era neplătită.

„Da, frate, eu să am folos de la tine în Domnul: înviorează-mi inima în Hristos!” (versetul 20) Așa încheie Pavel vorbirea lui impresionantă de apărare. Hristos, Domnul, și Pavel, robul și urmașul Său, s-ar bucura amândoi de dragostea pe care Filimon ar arăta-o sclavului său dezertat, dar reîntors la el. Și Pavel este așa de convins de această dragoste, că el nu numai se încrede în ascultarea lui Filimon, ci el se așteaptă ca Filimon să facă mult mai mult decât i-a spus el; așa că el așteaptă ca Filimon nu numai să ierte pe Onisim și să-l primească prietenește, ci și să-l elibereze.

Din versetul 22 rezultă că Pavel are speranța să fie eliberat în curând din închisoare, așa cum el spune aceasta și în epistola către Filipeni. Însă în timp ce acolo el vestește eliberarea sa, deoarece Domnul i-a făcut cunoscut aceasta, el numește aici ca motiv al speranței sale părtășia sfinților; *„pentru că sper că, prin rugăciunile voastre, vă voi fi dăruit”*. Așa se petrece în unele privințe. Dumnezeu Își îndeplinește planurile Sale independent de noi, dar El vrea în bunătatea Sa să ne facă parte să participăm la ele și pentru aceasta trezește în sufletele noastre rugăciunile și ne dăruiește împlinirea lor.

Scrisoarea aceasta se încheie cu unele saluturi și binecuvântarea obișnuită, în care ne strălucește într-un mod așa de frumos și de minunat dragostea intimă, care domnea în acest cerc intim, și care a dat naștere la roade așa de frumoase – o dragoste care leagă mădularele lui Hristos unul cu altul și împrăștie mireasma plăcută a harului peste toate relațiile în care oamenii pot sta unul cu altul. Să dea Dumnezeu ca această dragoste, turnată în inimile noastre prin Duhul Sfânt, s-o trezim și s-o îngrijim, pentru ca noi în toate raporturile de viață și în orice situație, în care ajungem, să fim călăuziți de ea, și să facem binele așa cum se cuvine.

„Harul Domnului nostru Isus Hristos să fie cu duhul vostru!”